

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη)

Διεθνές Συνέδριο "Επαναπροσεγγίζοντας τους βασικούς σταθμούς στην ιστορία της ελληνικής"

1η Πρόσκληση

Το **Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών** [Ιδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη] του Α.Π.Θ., στο πλαίσιο των ετήσιων διεθνών συνεδρίων για τη διαχρονική και διατοπική μελέτη της ελληνικής, διοργανώνει στις **5, 6 και 7 Νοεμβρίου 2026, στη Θεσσαλονίκη, το 11ο Διεθνές Συνέδριο** με τίτλο:

"50 χρόνια από την επίσημη άρση της διγλωσσίας στην Ελλάδα: επαναπροσεγγίσεις με την ευκαιρία μιας επετείου"

Το Συνέδριο, που είναι ενταγμένο στις εκδηλώσεις για τα 100 χρόνια από την ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, θα γίνει με φυσική παρουσία, αλλά θα μπορεί κανείς να το παρακολουθήσει και διαδικτυακά.

Το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, ως αναπόσπαστο κομμάτι της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ., έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο τόσο στην άρση της διγλωσσίας όσο και στην αναβάθμιση της δημοτικής και την καθιέρωσή της ως επίσημης γλώσσας του κράτους. Το Ίδρυμα συνέβαλε ποικιλοτρόπως με το κύρος του και κυρίως με τη δουλειά του στην καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας και στην υλοποίηση των αρχών της γλωσσοεκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του 1976: τα δύο βασικά έργα κωδικοποίησης της κοινής νεοελληνικής μετά την άρση της διγλωσσίας συνδέονται άμεσα με το Ινστιτούτο και με τον ιδρυτή του, τον Μανόλη Τριανταφυλλίδη. Η πρώτη σχολική γραμματική (1976) στηρίχτηκε στη *Μικρή νεοελληνική γραμματική* του Μ. Τριανταφυλλίδη, ενώ την ίδια εποχή του Υπουργείου Παιδείας ανέθεσε στο Ινστιτούτο τη σύνταξη του πρώτου λεξικού της κοινής νεοελληνικής.

Σε μια χώρα όπου συχνά εφήμερες αξιολογήσεις καθορίζουν το χρηματιστήριο των εθνικών αξιών, πρέπει να το πούμε ξεκάθαρα: ο Μ. Τριανταφυλλίδης συγκαταλέγεται στις λίγες ιστορικές προσωπικότητες απέναντι στις οποίες η χώρα οφείλει ένα ουσιαστικό εθνικό χρέος.

Πενήντα χρόνια μετά τη μεταρρύθμιση του 1976, το Δ.Σ. του Ιδρύματος αισθάνεται ως αυτονόητη υποχρέωση τη διοργάνωση ενός συνεδρίου αναστοχασμού και επαναπροσέγγισης των προβλημάτων που συνδέονται με την ιστορική αυτή αλλαγή. Θα χαράξουμε το πλαίσιο του συνεδρίου με δώδεκα ερωτήματα, που θα μπορούσαν εύκολα να πολλαπλασιαστούν.

- Σχέσεις προδιγλωσσικής και μεταδιγλωσσικής ελληνικής: πόσο επηρεάζει το προδιγλωσσικό παρελθόν τη μεταδιγλωσσική πραγματικότητα;
- Καθορισμός των ορίων της κοινής νεοελληνικής: περιχαράκωση ή απαραίτητη χάραξη ορίων;
- Η μεταδιγλωσσική ελληνική και η ιστορία της νέας ελληνικής: πόσο επηρεάζει η ουσιαστική άγνοια της ιστορίας της νέας ελληνικής τις στάσεις μας στην προδιγλωσσική όσο και στη μεταδιγλωσσική περίοδο;
- Η μεταδιγλωσσική ελληνική και οι επαφές των χρονολέκτων: ποιος είναι ο ρόλος των κάθετων επαφών στη διαμόρφωση της κοινής νεοελληνικής;
- Η μεταδιγλωσσική ελληνική και οι επαφές των διαλέκτων: ποιος είναι ο ρόλος των συστατικών διαλέκτων στη διαμόρφωση της δημοτικής κοινής, που αποτελεί τη βάση της κοινής νεοελληνικής;
- Η μεταδιγλωσσική ελληνική στο νέο περιβάλλον της διαπολιτισμικότητας, της ισότητας των φύλων και της πολυγλωσσίας.
- Η μεταδιγλωσσική ελληνική και η αγγλοποίηση: πώς απαντούμε στο δίλημμα "Ξενηλασία ή ισοτέλεια", στην πιο σύγχρονη και επιτακτική του μορφή;
- Η μεταδιγλωσσική ελληνική και τα μεγάλα μοντέλα της τεχνητής νοημοσύνης: καθιέρωση ενός αυθαίρετου υπερκριτή ορθότητας του γραπτού λόγου ή απόκτηση ενός αμερόληπτου συνεργάτη στην ολοκλήρωση των ιστορικών τάσεων της γλώσσας;
- Η μεταδιγλωσσική ελληνική ως αντικείμενο διδασκαλίας: πώς διδάσκεται μια γλώσσα που δεν ορίστηκε (με την έννοια της απουσίας ορισμού αλλά και της χάραξης των ορίων της) και δεν οριστικοποιήθηκε;

- Η μεταδιγλωσσική ελληνική και οι παρεμβάσεις από ψηλά: ποιος ο ρόλος της επιστημονικής κοινότητας και ειδικότερα των γλωσσολόγων στη διαμόρφωση και στην οριστικοποίηση μιας μεταδιγλωσσικής ποικιλίας;
- Σχέσεις προδιγλωσσικής, διγλωσσικής και μεταδιγλωσσικής ελληνικής με τις μειονοτικές γλώσσες στην Ελλάδα.
- Στάδια εξέλιξης της ελληνικής διγλωσσίας σε σύγκριση με αντίστοιχες εξελίξεις σε χώρες με διγλωσσία και ιδιαίτερα στις αραβικές και στη νορβηγική.

Οι δύο πρώτες ημέρες (5-6 Νοεμβρίου) θα αφιερωθούν στο κυρίως συνέδριο, όπου έχουν προσκληθεί και θα συμμετάσχουν ως κεντρικοί ομιλητές δύο ερευνητές με διεθνή αναγνώριση και διακεκριμένη προσφορά στη μελέτη της διγλωσσίας:

Richard Hudson (University College London, Great Britain), και
Abdulkafi Albirini (Utah State University, United States).

Την τρίτη μέρα το πρωί (Σάββατο, 7 Νοεμβρίου) θα διαξαχθούν: (α) τρεις ομιλίες για τη συμβολή του Ινστιτούτου στην άρση της διγλωσσίας και στην καθιέρωση της κοινής νεοελληνικής ως επίσημης γλώσσας (Λ. Βαρελάς, Γ. Παπαναστασίου, Α. Τσαγγαλίδης), (β) στρογγυλό τραπέζι με τίτλο: “Αναστοχασμοί και επαναπροσεγγίσεις για την ιστορική αλλαγή του 1976, ιδιαίτερα στην εκπαίδευση” (Ε. Καραντζόλα, Δ. Κουτσογιάννης, Σ. Μοσχονάς, Χρ. Τζιτζιλής, συντονίζει η Θ.-Σ. Παυλίδου).

Αν επιθυμείτε να συμμετάσχετε με ανακοίνωση στο συνέδριο, θα πρέπει να μας στείλετε την περίληψή σας **έως τις 31 Μαΐου 2026** (ηλεκτρονικά σε δύο αρχεία, Microsoft Word και pdf) στη διεύθυνση greek-language-conference@phil.auth.gr. Η επιλογή των ανακοινώσεων προβλέπεται να έχει ολοκληρωθεί έως τις 30 Ιουνίου 2026.

Το δικαίωμα συμμετοχής για συμμετοχή με φυσική παρουσία καταβάλλεται την ημέρα της εγγραφής στο συνέδριο και είναι **40€** (για φοιτητές/τριες **20€**). Για διαδικτυακή συμμετοχή **20€**.

Η Οργανωτική Επιτροπή

Χρ. Τζιτζιλής, ομότιμος καθηγητής του Α.Π.Θ., Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου,
 Θ.-Σ. Παυλίδου, ομότιμη καθηγήτρια του Α.Π.Θ., μέλος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου,
 Γ. Παπαναστασίου, καθηγητής Ιστορικής Γλωσσολογίας του Α.Π.Θ., διευθυντής του Ινστιτούτου